

Odborný pohľad na prístup väznených osôb k pornografickým materiálom

Dňa 5. augusta 2022 sa na prezidenta Slovenskej psychiatrickej spoločnosti (SPsS) písomne obrátil pán plk. PhDr. Adrián Baláž, MBA, s prosbou o odborný názor zástupcu SPsS na tri položené otázky, v nadväznosti na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Chocholáč proti Slovensku:

1. Ako je možné definovať osobnosť, u ktorej pornografia vyvoláva agresívne správanie, rodovo podmienené násilie alebo iné negatívne reakcie?
2. Je možné tieto znaky priradiť konkrétnym skupinám páchatel'ov trestnej činnosti?
3. Existujú výskumy, ktoré sa venujú vplyvu pornografie na väznené osoby?

Na tieto otázky odpovedáme nasledovne:

1. Nie je možné všeobecne definovať osobnosť, u ktorej by pornografia vyvolávala agresívne správanie, rodovo podmienené násilie alebo iné negatívne reakcie, vždy je potrebné prihliadať na jej individuálne charakteristiky a špecifiká. Okrem toho, v otázke je priveľa premenných, ktoré neumožňujú jej priame zodpovedanie. Samotný termín „pornografický materiál“ je príliš široký koncept rôznorodých sexuálnych podnetov. Taktiež „agresívne správanie“ môže byť auto- alebo hetero- agresívne, môže byť verbálne alebo brachiálne, voči objektom alebo ľuďom, spojené s väzenským prostredím alebo osobnosťou jedinca, sexuálne alebo nesexuálne. Podobne „iné negatívne reakcie“ predstavujú bližšie nedefinovanú skupinu dôsledkov, ktorá je príliš široká. Vo všeobecnosti možno povedať, že hoci existuje mnoho štúdií, ktoré hovoria o korelácii medzi expozíciou pornografickými materiálmi a agresívnym správaním, nemožno povedať, že ide o spojenie, ktoré by bolo preukázateľne kauzálne, teda charakteru príčiny a jej dôsledku. Agresívne správanie má množstvo príčin a nemožno ho redukovať na jednu líniu vplyvov.
2. Tieto takzvané „znaky“ nie je možné priradiť ku konkrétnym páchatel'om trestnej činnosti. Samozrejme, špecifickou skupinou vzhľadom na riešený problém sú páchatelia sexuálnej kriminality, avšak aj tí sa môžu inter-individuálne značne odlišovať.
3. Existujú výskumy vplyvu pornografie na správanie všeobecnej populácie, špecificky i na agresívne správanie, ale vplyv pornografie na správanie väznených osôb je študovaný veľmi málo. V jeho odhadovaní sme nútení extrapolovať dáta zo štúdií realizovaných na všeobecnej populácii a adaptovať ich na špecifické prostredie ústavov na výkon trestu.

Náš postoj k naznačeným problémom je, že z hľadiska psychiatrie, psychológie a sexuológie neexistuje odborný dôvod na to, aby bol väzneným osobám zamedzovaný prístup k pornografickým materiálom, ktoré nezobrazujú agresívne a parafilné sexuálne praktiky a nenormalizujú ich.

MUDr. Michal Patarák, PhD.
Prezident SPsS SLS

Členovia Výboru a dozornej rady Sexuologickej sekcie SPsS

Doc. MUDr. Ľubomíra Izáková, PhD.
Hlavný odborník MZ SR pre psychiatriu